

Til høringsparterne

ENERGINET
Myndighedsenheden

Energinet
Tonne Kjærvej 65
DK-7000 Fredericia

+45 70 10 22 44
info@energinet.dk
CVR-nr. 28 98 06 71

Dato:
24. september 2018

Forfatter:
HEP/HLJ

HØRINGSBREV NC ER SUSPENDERING OG GENOPTAGELSE AF MARKEDSAKTIVITETER

1. Baggrund og formål

Kommissionens forordning (EU) 2017/2196 af 24. november 2017 om fastsættelse af en netregel for nødsituationer og systemgenoprettelse, herefter NC ER, fastlægger principper for de procedurer og handlinger, der skal være gældende i tilfælde af nødsituationer og blackout-tilstand. Som et element heri skal de enkelte TSO'er udarbejde regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter samt regler for afregning af ubalancer i perioder, hvor markedsaktiviteter har været suspenderet. Dette fremgår også af Kommissionens forordning (EU) 2017/2195 af 23. november 2017 om fastsættelse af retningslinjer for balancering af elektricitet, artikel 18, stk.2.

Dette høringsbrev retter sig primært mod balanceansvarlige aktører.

2. Retsgrundlag

Ifølge forordning NC ER artikel 36 skal Energinet anmelde regler for suspendering og genoptagelse af markedsaktiviteter. I tilknytning hertil skal Energinet anmelde regler for afregning af ubalancer, som skal være gældende i de perioder, hvor markedsaktiviteterne har været suspenderet, jf. artikel 39.

3. Regler og konsekvenser

NC ER artikel 35, stk.1, anfører kriterierne for, at en eller flere markedsaktiviteter kan suspenderes når:

1. transmissionssystemet er i blackout-tilstand
2. fortsættelse af markedsaktiviteter i nødtilstand vil forringe driftssikkerheden mv.¹

¹ Med driftssikkerhed menes i denne sammenhæng mere specifikt de betingelser, som er anført i Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 af 2. august 2017 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer artikel 18, stk.3: Mindst én af Energinets driftsmæssige sikkerhedsgrænser er overskredet, frekvensen opfylder ikke kriterierne for normal tilstand eller mindst én foranstaltning i systemforsvarsplanen er aktiveret.

3. fortsættelse af markedsaktiviteter vil forringe effektiviteten af genoprettelsesprocessen
4. værktøjer og kommunikationsredskaber, som er nødvendige for at TSO'en kan facilitere markedsaktiviteter, er ikke tilgængelige.

Pkt. 1 og 3 ovenfor refererer til situationer, hvor elsystemet enten er i blackout-tilstand eller på vej ud af en blackout-tilstand, dvs. situationer, hvor store landsdele er uden normal forsyning.

Pkt. 2 ovenfor refererer til en klassificeret nødtilstand, dvs. en driftsmæssigt ustabil situation, hvor der er overhængende risiko for forsyningssvigt på transmissionsniveau med forberedelse af aflastning som et af virkemidlerne.

Endeligt refererer pkt. 4 ovenfor til svigt af værktøjer mv., som vanskeliggør Energinets kommunikation med de balanceansvarlige aktører, herunder leverandører af balancerings-tjenester. Som udgangspunkt fører svigt af kommunikationsredskaber ikke automatisk til driftskritiske situationer, men langvarige udfald af kommunikationen i kombination med usikre driftsforhold, herunder store og varierende ubalancer over længere tid, kan naturligvis eskalere situationen og føre til risiko for afbrydelser mv.

3.1 Energinets forslag til kriterier for suspendering af markedsaktiviteter

Nuværende regel	Forslag til fremtidig regel
I situationer, hvor forsyningssikkerheden er truet på grund af omfattende driftsforstyrrelser eller ekstreme vejrforhold mv., som indebærer, at landsdele er uden normal forsyning, kan Energinet erklære force majeure.	I situationer, hvor forsyningssikkerheden er truet på grund af omfattende driftsforstyrrelser (herunder omfattende nedbrud af kommunikationsredskaber), som indebærer, at landsdele enten er uden normal forsyning (blackout tilstand), eller hvor der er overhængende risiko for leveringsafbrud (nødtilstand), kan Energinet erklære force majeure.

Tabel 1: Nuværende og kommende regel for suspendering af markedsaktiviteter, jf. Forskrift C2: Balancemarkedet og balanceafregning, afsnit 4.2.

Force majeure-begrebet har været anvendt som "kodeord", når Energinet har suspenderet markedsaktiviteter i historisk tid². Det skyldes bl.a., at force majeure-begrebet benyttes i anden lovgivning, herunder VE-loven³. Af denne årsag fastholdes force majeure-begrebet i den fremtidige regulering, men kriterierne for, hvornår udmelding kan finde sted, præciseres, så der er i overensstemmelse med forordning NC ER artikel 35, stk. 1.

² Udmeldingen af force majeure og suspension af markedsaktiviteter har været foretaget tre gange siden elmarkedet blev liberaliseret i 1999: 28. december 2002 (Vestjylland uden strøm i op til tre timer), 23. september 2003 (Østdanmark mørkelagt i fire timer) og 28. oktober 2013 (driftskritisk situation i kølvandet på orkanen Allan).

³ LBK nr. 1003 af 27.06.2018, Bekendtgørelse af lov om fremme af vedvarende energi. Om kompensation til havvindmølleparker står der i lovens § 35, stk. 3: "Der ydes ikke betaling, hvis nedreguleringen er en følge af force majeure".

Det bemærkes, at generelt svigt af kommunikationsredskaber ikke er medtaget som selvstændig årsag til fuldstændig suspension af markedsaktiviteter i forslaget til fremtidige regler, med undtagelse af situationer, hvor kommunikationssvigtet er så omfattende, at det udvikler sig til en driftskritisk situation (nødtilstand).

Ved et generelt svigt af kommunikationsredskaber kan det komme på tale at indskrænke udvalgte markedsaktiviteter, herunder i særdeleshed den særlige effektubalanceafregning, der bygger på de balanceansvarlige aktørers løbende indberetning af køreplaner for de regulerbare produktionsanlæg. Hvis kommunikationsredskaberne ikke gør det muligt at indberette den ønskede information om produktionsanlæggene, vil den tilhørende afregning blive annulleret i den periode, hvor kommunikationen har været ude af drift.

3.2 Genoptagelse af markedsaktiviteter

Markedsaktiviteterne skal genoptages umiddelbart efter at den situation, der udløste suspenderingen, er afsluttet, jf. NC ER artikel 37, stk. 1, a).

I tilfælde af en force majeure-udmelding med suspension af markedsaktiviteter, skal Energinet udarbejde en rapport på engelsk, der indeholder en detaljeret redegørelse for årsagen til – og virkningen af – markedssuspenderingen, jf. artikel 37, stk. 6. Rapporten vil blive sendt til Forsyningstilsynet og offentliggjort på Energinets hjemmeside.

3.3 Energinets forslag til afregning under en suspendering af markedsaktiviteter

NC ER artikel 39, stk. 3, angiver en række betingelser, som afregning af regulerkraft og balancekraft under suspension af markedsaktiviteter skal opfylde. Reglerne skal:

- a) sikre den finansielle neutralitet for hver TSO og relevant tredjepart, som omhandlet i litra a
- b) undgå skrævvridninger af incitamenter eller incitamenter, der virker mod hensigten, for balanceansvarlige parter, balanceringsydelsesleverandører og TSO'er
- c) give balanceansvarlige parter incitament til at stræbe efter balance eller hjælpe systemet med at genoprette sin balance
- d) undgå enhver finansiell sanktion pålagt balanceansvarlige parter og balanceringsydelsesleverandører grundet udførelsen af foranstaltninger forlangt af TSO'en
- e) afholde TSO'en fra at suspendere markedsaktiviteter, med mindre det er strengt nødvendigt, og give TSO'en incitament til at genoptage markedsaktiviteterne hurtigst muligt
- f) give balanceringsydelsesleverandørerne incitament til at tilbyde ydelser til de tilsluttede TSO, der hjælper med at genoprette systemet til normal tilstand.

De mange forskellige hensyn peger ikke naturligt mod én løsning, og nogle af betingelserne synes endda at være indbyrdes modstridende. Eksempelvis kan det blive vanskeligt at tilbyde særlige incitamenter for balanceringsydelse og give incitamenter til at stræbe efter balance på

den ene side, samtidig med at løsningen på den anden side skal være finansielt neutral for TSO'en og ikke må få karakter af sanktioner over for balanceansvarlige aktører.

3.3.1 Energinets regler for afregning af regulerkraft og balancekraft under suspension

Baggrunden for de nuværende afregningsregler fremgår af Forskrift C2: Balancemarkedet og balanceafregning, afsnit 4.2:

- Al aktiveret regulerkraft i perioden afregnes til pay-as-bid.
- Alle balanceansvarlige aktørers ubalancer afregnes til spotpris.
- Afregningen af effektubalancer annulleres i perioden.

Energinet viderefører disse afregningsregler, idet reglerne sikrer opfyldelsen af hovedparten af betingelserne i foranstående afsnit 3.3, jf. nærmere herom nedenfor.

Hovedargumentet for videreførelse af de eksisterende regler for afregning af regulerkraft og balancekraft under suspension af markedsaktiviteter er, at reglerne har fungeret fornuftigt i de få situationer i historisk tid, hvor det har været nødvendigt at tage dem i brug, samt at skadesløsholdelse af medvirkende aktører vægtes højere end den finansielle neutralitet hos TSO'en. Ved at afregne balanceringsydelse til den pris, som de enkelte leverandører beder om, er der sikret incitament til at tilbyde ydelser. Samtidig afregnes ubalancer til spotpris. Balanceansvarlige aktører får hermed hverken ekstraordinære incitament til at stræbe efter balance eller særlige sanktioner for at være i ubalance. Da det som led i genoprettelse af systemet kan komme på tale at påføre balanceansvarlige aktører ubalancer, eksempelvis ved at lægge anlæggene i optimale driftspunkter med henblik på maksimal regulering, bør denne handling naturligvis ikke medføre meromkostninger for de balanceansvarlige aktører.

Kombinationen af regulerkraft til pay-as-bid og ubalancer til spotpris sikrer aktørerne en neutral økonomi, svarende til, at hændelsen ikke fandt sted, og indeholder dermed ikke skævvridende incitament. Til gengæld kan der opstå et tab hos Energinet i forbindelse med denne afregningsform, hvilket harmonerer med betingelsen om at give TSO'en incitament til at genoptage markedsaktiviteterne hurtigst muligt. Dette er umiddelbart ikke i overensstemmelse med betingelsen om finansiell neutralitet. Energinet tolker sidstnævnte betingelse som et værn over for profit hos TSO'en og ser derfor ikke den umiddelbare uoverensstemmelse som et problem.

4. Opfyldelse af krav til Energinets regler

Energinet har ved fastsættelse af reglerne i denne høring:

1. anvendt proportionalitetsprincippet og princippet om ikke-diskrimination
2. sikret gennemsigtighed
3. anvendt princippet om optimering mellem den største samlede effektivitet og de laveste samlede omkostninger for involverede parter
4. sikret, at TSO'en så vidt muligt anvender markedsbaserede mekanismer til at sikre netsikkerheden og -stabiliteten

5. respekteret tekniske, lovgivningsmæssige personsikkerheds- og sikkerhedsmæssige begrænsninger
6. respekteret det ansvar, der er pålagt den relevante TSO med henblik på at sikre systemsikkerheden, herunder i henhold til kravene i national lovgivning
7. konsulteret relevante TSO'er og taget hensyn til potentielle påvirkninger af deres system
8. taget højde for vedtagne europæiske standarder og tekniske specifikationer.

Det er Energinets opfattelse, at definitionen af, hvornår markedsaktiviteter kan suspenderes, er objektiv og gennemsigtig, idet definitionen refererer til begreberne blackout-tilstand og nødtilstand, som direkte er defineret i Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer og i NC ER.

Afregningsreglerne for regulerkraft og balancekraft anses for ikke-diskriminerende og rimelige, idet leverandører af balanceringsydelser hver især bliver betalt med den pris, de beder om, samtidig med at balanceansvarlige aktørers ubalancer bliver afregnet til den neutrale spotpris, som sikrer, at aktørerne ikke påføres udgifter i forbindelse med udførelsen af de foranstaltninger, som TSO'en har bedt om.

5. Ikrafttrædelse

Vilkårene og betingelserne træder i kraft som anført i NC ER, artikel 55:

”Artikel 15, stk. 5-8, artikel 41 og artikel 42, stk. 1, 2 og 5, anvendes fra den 18. december 2022.”

Forordningen er offentliggjort den 24. november 2017 og trådte i kraft den 18. december 2017.

6. Høringsperioden

Forskriften udsendes i offentlig høring og distribueres via e-mail i henhold til den vedlagte liste over høringsparter.

Energinet anmoder høringsparterne om høringssvar til de forestående betingelser og vilkår.

Evt. uddybende spørgsmål og høringssvar bedes fremsendt via e-mail til myndighed@energinet.dk med kopi til Jonas Peter Hasselbom Jacobsen jib@energinet.dk og Henning Parbo hep@energinet.dk senest

mandag den 24. oktober 2018 kl. 12.00.

Høringsbrevet offentliggøres også på www.energinet.dk under [Høring af forslag til krav under netregler](#).

Det bemærkes, at eventuelle høringssvar vil blive videresendt til Forsyningstilsynet.

Med venlig hilsen

Helle Birte Jensen

Energinet
Myndighedsenheden

Bilag: Høringsparter

Høringsparter

Apple
Apple Global Data Center Services
AURA Energi
Banedanmark
Bornholms Energi & Forsyning
Cassin networks
Cerius
Christiansø Administration
COWI
Dansk Energi
Dansk Fjernvarme
Danske Commodities
Dinel
El-Net Øst
Energi Fyn Net
Energi Viborg
Energi Danmark
Eon
Evonet
EWII
Facebook
Fjernvarme Fyn
Forsyning Helsingør
Forsyningstilsynet
Frederikshavn Elnet
Google
Grindsted El-net
Hammel Elforsyning Net
HH Consult
Hirtshals El-Netselskab
Hjerting Transformatorforening
HOFOR
Hurup Elværk
Ikast Værkerne
Invest in Denmark / Udenrigsministeriet
Kibæk Elværk
Kinect Energy
Kjellerup Fjernvarme
Klar Forsyning
Korsør Elnet
Kromann Reumert
LEF Net
Læsø Elnet
Læsø Forsyning

Markedskraft
MES Net
Midtfyns Elforsyning
N1
Nakskov Elnet
NEAS
Nibe Elforsyning Net
NKE Elnet
NOE Net
Nord Energi Net
NRGi Net
Nuvve
Nyfors
Plesner Advokatpartnerselskab
Radius Elnet
RAH Net
RAH Service
Ravdex
ScanEnergi
SEF Net
SK Elnet
Struer Forsyning Elnet
Sunds Elforsyning
Tarm Elværk Net
Thy-Mors Energi Elnet
TREFOR-Elnet
Udenrigsministeriet
Vattenfall
Verdo
Vestforsyning Net
Vestjyske Net 60 kV
Vestjyske Net Service
Videbæk Energiforsyning
Vildbjerg Elværk
Vordingborg Elnet
Vores Elnet
Ørsted
Ørsted - Bioenergy & Thermal Power
Østkraft
Aal El Net
Aalborg Forsyning
Aalborg Forsyning Nordjyllandsværket
Aars-Hornum-Net